

23.5.2014

IG

Valtiovarainministeriö/
Rahoitusmarkkinaosasto
Vanhempi hallitussihteeri Miki Kuusinen
PL 28
00023 Helsinki

**Lausuntopyyntö/insolvenssioikeudellisen erityissäätelyn tarkistaminen
markkinarakennetoimija-asetuksen johdosta/VM051:00/2014**

Työeläkevakuuttajat TELA ry
Lastenodinkuja 1
00180 Helsinki

1 Yleistä

Valtiovarainministeriön ("VM") rahoitusmarkkinaosasto ("RMO") on pyytänyt Työeläkevakuuttajat TELA ry:ltä ("TELA") lausuntoa insolvenssioikeudellisen erityissäätelyn tarkistamisesta markkinarakennetoimija-asetuksen johdosta. Lausuntopyyntö kohdistuu lainsäädännön muutoksiin, jotka ovat tarpeen ns. EMIR-asetuksen takia (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus EU N:o 648/2012 OTC-johdannaisista, keskusvastapuolista ja kauppatietorekistereistä) ja liittyen insolvenssi- ja esineoikeudellisiin kysymyksiin.

RMO:n saatemuistiossa 24.4.2014 kartoitetaan sääntely-ympäristöä sekä säädösmuutosten vaikutusta ja nykytilaa. RMO:n jatkovalmistelussa olisi kuitenkin hyvä käsitellä säännösten lisäksi yleisimpiä tilanteita, joissa näiden soveltaminen voi tulla kyseeseen etenkin pankki- tai vakuutus konsernin maksukyvyttömyys- ja konkurssitilanteissa eri instrumenttien osalta sekä rajat ylittävissä tilanteissa.

2 Rahoitusvakuuslaista ja verokohtelumuutoksesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rahoitusvakuuslaista (11/2004) mm. 12 §:ää, jolla muutoksella soveltamisala laajennettaisiin muuhun omaisuuteen kuin arvopapereihin, tilirahaan ja lainasaamiin, jota OTC-johdannaisten osalta keskusvastapuoli (*central clearing party*, "CCP") hyväksyy. Kuten saatemuistiossa on todettu, on laajentaminen tarpeen, jotta vakuusjärjestelyjä voitaisiin tosiasiallisesti käyttää kuten toimijat olettavat.

EMIR-säännösten nojalla tullaan antamaan myös OTC-johdannaissopimuksia koskevia velvollisuuksia vakuuksien vaihtoon (sekä initial margin että variation margin). Tämä seikka kannattaisi huomioida jo tässä vaiheessa ja laajentaa ehdotetun 12a §:n (*Eräät muut vakuudet*) soveltamisalaa siten, että pykälässä mainittaisiin CCP-toimijan lisäksi myös "*keskusvastapuolimäärityksen ulkopuolella olevan johdannaissopimuksen vastapuoli*", tai vastaavalla määritelmällä sisällyttää tämä pykälään.

Tela ja FK ovat jo aiemmin esittäneet, että lakiin elinkeinotulon verottamisesta (360/1968) 6 §:ään tehtäisiin muutoksia siltä osin, kuin EVL:ssä säädetään rahoitusvakuuslakiin viittaamalla vakuuksien veronalaisuudesta. Muutoksilla voitaisiin turvata suomalaisille rahoitus-, vakuutus- ja

IG

23.5.2014

sijoitusalan toimijoille samanlaiset vakuuksien käyttöedellytykset, joita muiden maiden toimijoilla jo on.

Tässä viitataan Telan ja FK:n RMO:lle toimittamaan yhteisaloitteeseen jo kevään 2013 budjettiriihen yhteydessä, joka aloite on toistettu vuoden 2014 budjettiriihen yhteydessä. Muutosaloitteessa vakuuspanntausta koskeva sääntely joustavoitettaisiin ja selkiytettäisiin. Lisäksi viitataan KHO:n ratkaisuun 112/2012, jossa ratkaisussa joustavampi vakuuskäytäntö on linjattu myös oikeuskäytännössä.

3 Ns. nettoutuslaista

Ns. nettoutuslakiin eli lakiin eräistä arvopaperi- ja selvityskauppajärjestelmän ehdoista (1084/1991) esitetään 10 §:ään muutosta, jonka myötä konkurssisaatavaa ei voida realisoida konkurssiin menneen johdannaisosapuolen tallettamista vakuuksista. Aiemmin sääntö päti keskuspankille annettuun vakuuteen. Lisäksi nettoutuslain 2 §:ää ehdotetaan muutettavaksi.

4 Arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta

Lain arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta (749/2012) 4 luvun 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi määräysosapuolen asiakkaille kuuluvan omaisuuden ja sopimusten siirtämisen osalta määräysosapuolen konkurssin tai vastaavan maksukyvyttömyysmenettelyn estämättä. Lain 1 luvun 3 §:n määritelmiin tulisi selvyuden vuoksi lisätä määräysosapuolen määritelmä, jossa voitaisiin viitata EMIR-asetuksen 2 art. 14 kohdan määritelmään.

Lakiin olisi hyvä lisätä myös takaisinsaannin osalta erityinen säännös siitä, että konkurssia tai muuta maksukyvyttömyysmenettelyä edeltävät siirtojärjestelyt eivät peräydy takaisinsaantisäännösten nojalla. RMO:n dokumentaatiossa on tältä osin kuvattu oikeustilaa ja todettu, että näistä tilanteista ei katsota tarpeelliseksi ehdottaa erityistä säädöstä. Selvyuden vuoksi erillinen säädös tulisi kuitenkin säätää ja sisällyttää lakiin.

Perusteluosiossa on kiinnitetty huomiota sinänsä oikeaan seikkaan, että positio on määrittelemättä EMIR-asetuksessa. Vaikkakin kyse on alalle rutiininomaisesta termistä, olisi määrittely tarpeen ajatellen tilannetta, jossa instrumentteja mahdollisesti kehitettäisiin erilaisiksi kuin nykyisin käytetyt.

5 Viittaus FK:n lausuntoon

Tela viittaa FK:n lausunnossa esiin tuotuihin seikkoihin siltä osin, kuin samoja näkökantoja ei ole tuotu jo yllä esiin. Rahoitus- ja sijoitusalan toimijoilla on EMIR-kokonaisuuden suhteen yhteneviä intressejä Suomessa, josta syystä tässä voidaan yhtyä FK:n lausuntoon kaikilta osin.

6 Esityksen vaikutuksista

Insolvenssisäädökset ovat tärkeitä myös johdannaisopimusten kannalta, vaikkakin näiden soveltaminen tulee harvakseltaan kyseeseen. Koska kyse kuitenkin on Unionin asetuksesta, ei implementoinnissa ole varsinaista liikkumavaraa. Siksi tässäkään ei oteta laajemmin kantaa sisältöön. EMIR-asetus ei myöskään ole ollut kauaa voimassa, joten säännösten yksityiskohtaisia vaikutuksia on vielä vaikea kartoittaa.

IG

23.5.2014

Esityksen yhteydessä olisi suositeltavaa kartoittaa EMIR-asetuksen ja siihen liitännäisten säädösten soveltamista eri jäsenmaissa, koska suurimmat suomalaissijoittajat käyttävät säännönmukaisesti Iso-Britannian, Saksan ja Ranskan palveluntarjoajia johdannaisopimuksissa, sekä myös yhdysvaltalaisia.

TYÖELÄKEVAKUUTTAJAT TELA RY.